Bijlage 2 bij 02430000057929 / 02430000178957

Wat heeft de uitvoeringsorganisatie meten en monitoren in de afvalwaterketen onze gemeente opgeleverd? Sinds 2016

De kwaliteit van de meetdata is sterk verbeterd
Net als bij veel andere gemeenten kreeg het taakveld Meten en Monitoren in de afvalwaterketen voor 2016 ook bij onze gemeente in de praktijk weinig aandacht. Enerzijds vanwege onderbezetting, maar ook wegens het ontbreken van de juiste kennis en kunde. We maakten daardoor in de praktijk te vaak mee dat op het moment dat we de gegevens nodig hadden (bijvoorbeeld bij meldingen over wateroverlast), dat het meetinstrument al lang geleden was uitgevallen of onbetrouwbare meetdata had geregistreerd. Wat daarbij meespeelt is dat de meetinstrumenten in de afvalwaterketen onzichtbaar zijn weggestopt in het rioolsysteem. Door de ongunstige omgeving waarin ze zijn geplaatst (vervuiling, vocht, agressieve dampen, insecten) zijn ze gevoelig voor storingen en uitval. Modern databeheer is niet eenvoudig binnen een gemeente van onze omvang te ontwikkelen omdat het specialistische kennis vraagt die behoorlijk afwijkt van de overige beheertaken (snippertaak).

Met name het continu bewaken of alle meetinstrumenten goed werken kan veel tijd van een rioolbeheerder vragen. Die komt er in de praktijk niet aan toe om dat handmatig te doen. De uitvoeringsorganisatie heeft deze handmatige controleslag vergaand geautomatiseerd. Dat betekent dat we op de meetdata kunnen vertrouwen en dat de rioolbeheerder zijn tijd zinvoller kan besteden. Uit die automatische bewaking komen rapportages. En als blijkt dat er ergens iets mis is en dan neemt de uitvoeringsorganisatie daarop actie en komt met een advies richting de rioolbeheerder zodat deze preventief maatregelen kan (laten) treffen, bijvoorbeeld inspectie, reparatie of vervanging.

De theoretische modellen worden betrouwbaarder
De betrouwbare meetdata is ook nodig om het theoretische rioolmodel goed af te kunnen stellen. Het kost veel tijd en geld om zo'n rioolmodel te bouwen. En dan nog blijft zo'n model een vereenvoudiging van de werkelijkheid dat alleen gecontroleerd kan worden door de uitkomsten van de berekeningen te vergelijken met werkelijk gemeten waarden. Dit rioolmodel wordt weer gebruikt om maatregelen door te kunnen rekenen. Die maatregelen kunnen kostbaar zijn (honderdduizenden euro's). Betrouwbare meetdata verdient zich dus terug doordat de effectiviteit van maatregelen beter kunnen worden onderbouwd en misschien wel bespaard kan worden op toekomstige investeringen.

Meer uitwisseling van kennis en innovatie tussen gemeenten
Onze gemeente kan gebruik maken van kennis en innovaties die voor andere gemeenten zijn ontwikkeld en omgekeerd. Een juiste conclusie over oorzaak en gevolg vraagt om gedetailleerde data analyse en lokale gebiedskennis:"liggen onverwachte resultaten aan de werking van het meetinstrument, of aan het communicatie netwerk of aan de werking van de afvalwaterketen?". Met name lokale gebiedskennis is niet aanwezig bij commerciële adviesbureaus. Door langdurig een samenwerking aan te gaan met de uitvoeringsorganisatie kan deze lokale gebiedskennis opgebouwd worden, ook bij wisseling van medewerkers. Een voorbeeld van zo'n innovatie is slimme alarmering bij rioolbeheer. Door data van verschillende informatiebronnen te combineren kan 'afwijkend' gedrag van een van de objecten in de afvalwaterketen eerder opgemerkt worden, bijvoorbeeld een lek in een ondergrondse berging waardoor grondwater binnen stroomt of een dreigende verstopping van een rioolbuis. Ook zo'n alarmering systeem scheelt de rioolbeheerder tijd. En door preventief ingrijpen worden hogere kosten door een hoger energieverbruik of schade voorkomen.

Nauw contact met interne organisatie van het waterschap waardoor vraagstukken meer integraal worden benaderd
Het functioneren van de afvalwaterketen is een wisselwerking tussen het gemeentelijke rioolstelsel en de rioolwaterzuivering dat in beheer is bij het waterschap. De uitvoeringsorganisatie biedt korte lijnen tussen kennisdragers bij het waterschap en bij de gemeenten. Zo is er lang gedacht dat er een te hoge vuilvracht werd aangeboden op de rioolwaterzuivering te Harderwijk (er zou meer afvalwater op de zuivering worden aangeboden dan volgens de belastingaanslagen zuiveringsheffing verklaard kan worden). Door de informatie keten te onderzoeken heeft de uitvoeringsorganisatie ontdekt dat deze gedachte was gebaseerd op een onnauwkeurig meetinstrument op de rioolwaterzuivering. Het een sluit het ander nog niet uit, maar het geeft wel het belang aan van de kwaliteit van meetdata.